

К. : Перун, 2005. – 64 с.

6. Тарасенкова Н. А. Використання знаково-символічних засобів у навчанні математики : [монографія] / Н. А. Тарасенкова. – Черкаси : Відлуння-Плюс, 2002. – 400 с.

РЕЗЮМЕ

И. Н. Богатырева. Особенности создания системы развивающих заданий в курсе математики 5–6 классов.

В статье сформулированы требования к разработке системы развивающих заданий по математике для учащихся 5–6 классов. Объяснены содержательные и семиотические особенности развивающих заданий, их функции в школьном курсе математики 5–6 классов, определены виды таких заданий и специфика их объединения в систему. Рассмотрены пути создания такой системы на основе семиотического подхода, приведены примеры.

Ключевые слова: обучение математике в 5–6 классах, развивающие задания, семиотический подход, математическое мышление.

SUMMARY

I. Bogatyreva. Features of construction the system of developing tasks in a course of mathematics of 5-6 classes.

The requirements to creation the system of developing tasks in a course of mathematics of 5–6 classes are stated in this article. Contentive and semiotic features of developmental tasks, their function in school course of mathematics for 5–6 grade pupils were ascertained, types of those tasks and specificity of their integration in system were established. The ways of construction the system based on semiotical approach are considered, and also some examples are given.

Key words: teaching maths to 5–6 school grade pupils, developing tasks, semiotical approach, mathematical thinking.

УДК 37.03 – 37.013.43 – 055.1/3:82

Т. І. Бутурлим

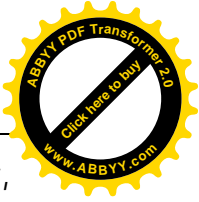
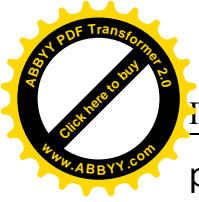
Ніжинський державний
університет імені М. Гоголя

РОЛЬ БАТЬКІВ У ФОРМУВАННІ ГЕНДЕРНОЇ КУЛЬТУРИ СТАРШОКЛАСНИКІВ

У статті розглядається проблема впливу гендерної інтеракції батьків на формування паритетної культури старшокласників. Подані результати анкетування, що здійснювалося в дев'яти закладах нового типу. Доведено, що високий рівень сформованості навичок толерантного ставлення до чоловіка / жінки, готовності до самостійного дорослого життя забезпечить егалітарний характер майбутньої сім'ї дитини.

Ключові слова: гендерна культура батьків і старшокласників, анкетування, сім'я, безумовна любов, виховання, гендерна гармонія, гендерні конфлікти, гендерний характер.

Постановка проблеми. В умовах суспільно-економічної кризи сім'я як один із інститутів виховання зазнає регресивного розвитку. «Характерна ознака сучасних молодих сімей – недостатня можливість якісно виконувати

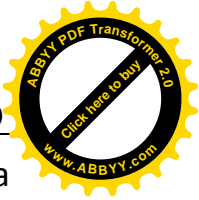
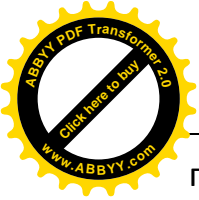

ряд своїх функцій, зокрема господарсько-побутову, рекреативну, виховну, комунікативну. Це спричинює зростання кількості конфліктів, нетерпимість і порушення загального позитивного мікроклімату, втрату стабільного емоційного підґрунтя» [1, 55]. Батьки, які не прагнуть до сімейної гармонії, не здатні презентувати для своїх дітей ефективний зразок гендерної комунікації, що негативно позначиться на характері гендерної інтеракції підростаючого покоління («Ви виховуєте своїх дітей кожним своїм кроком, кожним вчинком» [6, 213]). Тому першим етапом на шляху до гендерної самоактуалізації є усвідомлення батьками рівня власної гендерної культури.

Аналіз актуальних досліджень. Існуюча джерельна база з проблеми взаємозв'язку гендерної культури батьків та їх дітей представлена різноманітними підходами, зокрема дослідженням традиційної / егалітарної сім'ї, особливостей гендерного виховання, гендерної ідентифікації дітей із батьками, патріархатних стереотипів, гендерних ролей матері й батька, амбівалентності почуттів батьків, гендерних відмінностей у ставленні до хлопців і дівчат, ставлення дітей до батьків, уявлення старшокласників про майбутню сім'ю тощо. Значну роль у розробці вищезазначених питань відіграли праці Т. Алексеєнко, Ю. Альшиної, Т. Архіреєвої, Т. Бендас, В. Васютинського, Т. Говорун, Н. Городнової, Т. Демидової, Д. Жилкіна, О. Захарова, Т. Зелінської, Є. Ільїна, О. Кікінеджи, О. Кісь, І. Кона, В. Кравця, В. Макарова, М. Мушкевич, Т. Руденко, Н. Соколюк, М. Сологуб, Л. Степанової, П. Терзі, А. Чекаліної, Н. Шабаетової, В. Шабельнікова та інших. Питання загальних особливостей гендерної культури батьків старшокласників залишається відкритим.

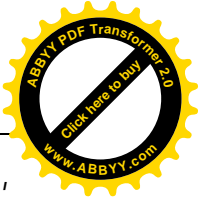
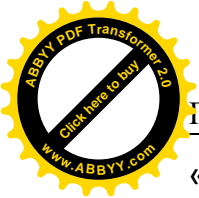
Мета статті – дослідити особливості гендерної культури батьків учнів 10–11 класів.

Виклад основного матеріалу. «Для кожної родини характерний свій тип стосунків, стиль спілкування, а отже, і свій мікроклімат. Він може бути сприятливим для самореалізації кожної особистості, але може бути й гнітючим, напруженим або несприятливим, тобто таким, за якого і сім'я, і суспільство матиме ефект виховання протилежний бажаному» [1, 53]. Оскільки в сім'ї діти свідомо / несвідомо засвоюють зразки поведінки батьків, у майбутньому намагаються повторити бажану модель стосунків тата й мами або ж компенсують дефіцит гендерної гармонії у власних сім'ях («Нав'язані в дитячі роки статево-рольові упередження визначають особистісні диспозиції у

подальшому житті» [2, 64]). Саме це ми й спробували дослідити за допомогою анкетування, що здійснювалося в дев'яти закладах України нового типу: *Ніжинському обласному педагогічному ліцеї Чернігівської обласної ради, Ніжинській гімназії №3, Чернігівському обласному педагогічному ліцеї для обдарованої сільської молоді, Чернігівському ліцеї № 22, Русанівському ліцеї, Київській гімназії «Ерудит», Житомирському ліцеї № 25 імені М. Щорса, Сумській гімназії №22, Черкаській гімназії № 31*. Кількість досліджуваних становило 299 осіб. (21% респондентів жіночої статі, які мають синів, 60% жінок, які мають дочок, 11% респондентів чоловічої статі, які мають синів, та 8% чоловіків, які мають дочок). Розроблена нами анкета складалась із 16 запитань, завданням котрих було визначення характеру взаємовідносин батьків у сім'ї та особливостей ґендерного зв'язку з дітьми. **Гіпотеза:** високий рівень ґендерної культури батьків визначається егалітарним типом сім'ї, присутністю повної довіри, підтримки, відкритості у взаємовідносинах із дітьми, знанням і розумінням їх потреб і проблем, формуванням в них потреби в андрогінності, бажанням юнаків повторити у своїй родині зразкову модель ґендерної інтеракції батьків, підготовкою дитини до самостійного подружнього життя тощо.

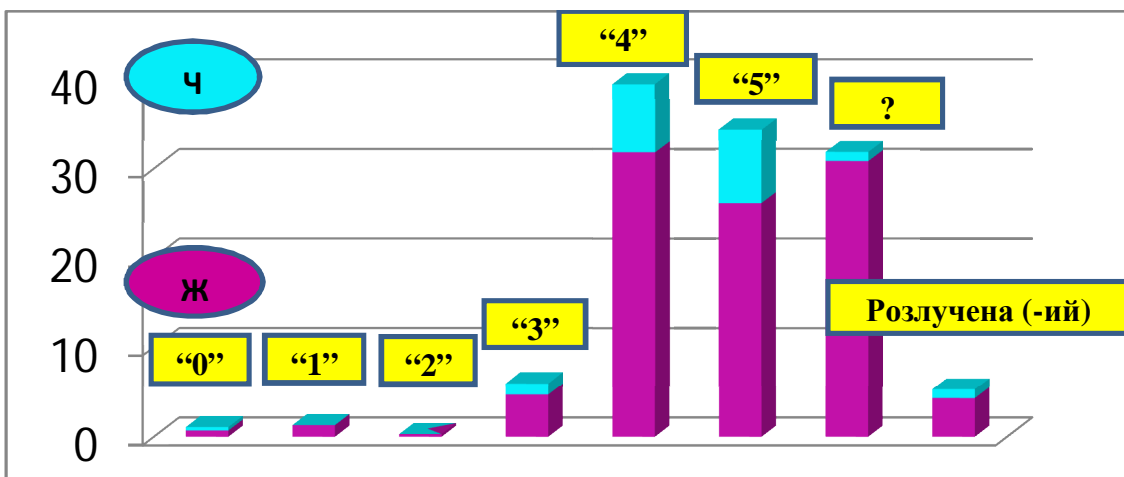
У родинях, де панує ґендерна гармонія, недопустимим є присутність негативних **асоціацій зі словом «сім'я»**. Цю думку й підтвердили результати анкетування: респонденти, за винятком трьох досліджуваних, які пов'язали це поняття із «замкненим колом» (0,43% ж), «хаосом» (0,43% ж), «осінню» (0,43% ж), та 10% досліджуваних жіночої статі й 5,43% досліджуваних чоловічої статі, які не дали відповіді на запитання, виразили позитивні характеристики. Так, *респонденти жіночої статі* асоціюють це слово з такими категоріями: «дружба» (10,87%), «любов» (9,57%), «взаєморозуміння» (6,96%), «повага» (6,52%), «діти» (6,52%), «тепло» (3,48%), «довіра» (3,04%), «родина» (2,61%), «гармонія» (2,61%), «затишок» (2,17%), «добробут» (2,17%), «підтримка» (2,17%), «спокій» (1,74%), «позитивне» (1,74%), «тато / чоловік» (1,74%), «єдність» (1,74%), «допомога» (1,74%), «добро» (1,74%), «мама» (1,30%), «дід / баба» (1,30%), «радість» (1,30%), «злагода» (1,30%), «сім «Я» (1,30%), «турбота» (0,87%), «житло» (0,87%), «благополуччя» (0,87%), «ромашка» (0,87%), «мир» (0,87%), «світло» (0,43%), «відповідальність» (0,43%), «захист» (0,43%), «міцність» (0,43%), «колектив» (0,43%), «рідні» (0,43%), «спільне прийняття рішень» (0,43%), «брат» (0,43%),

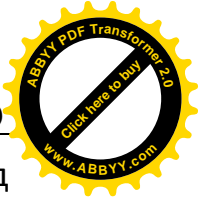
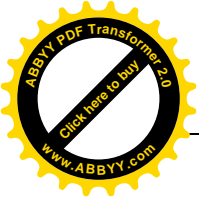
«рівність» (0,43%), «початок і кінець життя» (0,43%), «традиції» (0,43%), «співчуття» (0,43%), «вірність» (0,43%), «подружнє життя» (0,43%), «щирість» (0,43%), «спорідненість» (0,43%), «життя» (0,43%), «комфорт» (0,43%), «затишок» (0,43%), «щастя» (0,43%). *Опитувані чоловічої статі* пов'язують поняття «сім'я з такими категоріями: «любов» (15,22%), «дружба» (8,70%), «взаєморозуміння» (8,70%), «повага» (7,61%), «добробут» (4,35%), «щастя» (3,26%), «єдність» (3,26%), «затишок» (3,26%), «діти» (3,26%), «син» (2,17%), «радість» (2,17%), «сім'я» (2,17%), «добро» (2,17%), «дружина» (2,17%), «тепло» (2,17%), «дім» (2,17%), «позитивне» (2,17%), «приємні проблеми» (1,09%), «злагода» (1,09%), «почуття» (1,09%), «життя» (1,09%), «нове життя» (1,09%), «пташка» (1,09%), «підтримка» (1,09%), «взаємовиручка» (1,09%), «взаємовідносини» (1,09%), «норма» (1,09%), «обов'язки» (1,09%), «взаємодопомога» (1,09%), «колектив» (1,09%), «гармонія» (1,09%), «праця» (1,09%), «коло» (1,09%), «взаємодія» (1,09%), «сніп жита» (1,09%). Таким чином, провідне місце в асоціативних утвореннях респондентів складають такі слова, як: «дружба», «любов», «взаєморозуміння», – тобто те, що складає основу сімейної гармонії.

Схема взаємовідносин подружжя є визначальним фактором психологічного мікроклімату сім'ї. Гендерна гармонія сприяє формуванню конструктивної гендерної свідомості дітей, що виражається в толерантному ставленні до протилежної статі, щирості почуттів, потребі досягти гендерного консенсусу із хлопцем/ дівчиною. Анкетування показало, що більшість респондентів позитивно **оцінюють свої подружні взаємовідносини** – на «4-5» балів (див. діаграму 1).

Діаграма 1

Гендерні взаємовідносини батьків

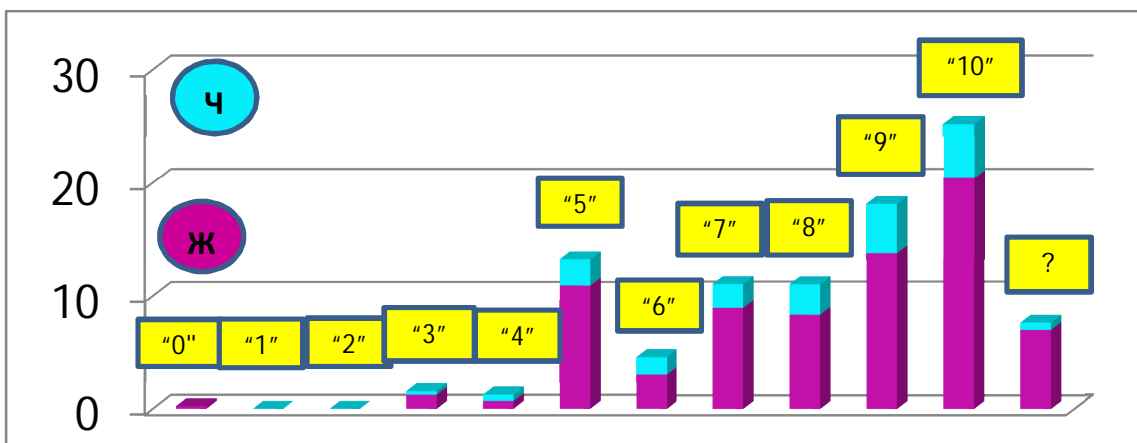
Паритетна інтеракція не передбачає домінування однієї статі над іншою, емоційне пригнічення, фізичне насильство. Діти, які виховуються в атмосфері гендерної дисгармонії, відчувають гостру потребу у вирішенні питань міжособистісного та емоційного характеру. «Часто саме батьки подають дітям приклади агресивності, вважаючи її надзвичайно важливою якістю, яка допоможе утвердитися в майбутньому самостійному житті» [1, 56], – зазначає Т. Алексеєнко. 7,93% ж та 4,9% ч характеризують свою сім'ю як **патріархатну**, 17,05% ж і 0,69% ч – як **матріархатну**. Проте більшості респондентів (53,6% ж і 7,35% ч) удалося зберегти **егалітарний характер взаємовідносин із чоловіком / дружиною** (3,1% ж і 0,31% ч не відповіли на запитання).

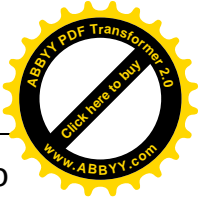
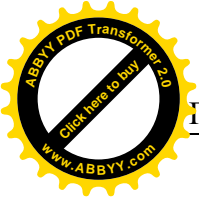
Демонстрація батьками **агресивної, конфліктогенної поведінки в присутності дитини** деструктивно позначається на її самопочутті й поведінці. У сім'ях досліджуваних подібне трапляється періодично (44,5% ж, 4,58% ч): решта батьків відповіли «ніколи» (16,73% ж, 4,53% ч), «часто» (6,55% ж, 1,5% ч), «постійно» (0,31% ж, 0% ч) або ж уникнули відповіді (4,95% ж, 0,31% ч). Отже, майже половина респондентів все ж конструює зразок неправильної поведінки у взаємовідносинах із протилежною статтю, що проектується на психіку дитини й відтворюється в інтолерантній формі.

Високий рівень гендерної культури виражається і в умінні виражати позитивну безумовну увагу до дитини, що, на думку К. Роджерса, виражається в любові, розумінні, повазі особистості за те, якою вона є насправді, не вимагаючи взамін щось інше. Із метою визначення ступеня **безумовної любові батьків до дитини** нами було запропоновано позначити себе на 10-бальній шкалі «умовна любов – безумовна любов до дитини». Співвідношення відповідей респондентів можна побачити на діаграмі 2.

Діаграма 2

Умовна – безумовна любов батьків до дитини

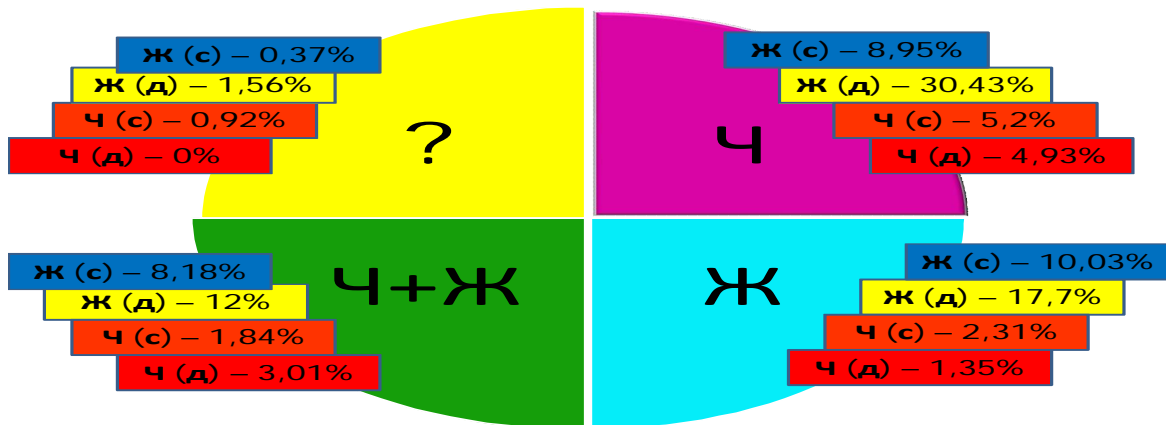

Отже, більшість респондентів виражають безумовне ставлення до своїх дітей – від «5» до «10» балів. 6,97% ж і 0,65% ч досліджуваних не відповіли на запитання, що може свідчити про не усвідомлення своїх взаємовідносин із дитиною або ж небажанням вербалізувати сімейні проблеми. До «групи ризику» ми відносимо тих батьків, які оцінили інтеракцію із сином / дочкою на «0» (0, 23% ж), «3» (1,23% ж і 0, 31% ч), «4» (0, 69% ж і 0, 55% ч) балів.

У сім'ї більш значимі особистості відіграють значну роль у формуванні характеру дитини, які прагнуть наслідувати авторитетних їй людей («батьківська поведінка відбивається на поведінці дітей, їх особистісному розвитку» [5, 44]). Тому запитання «*Ваша дитина успадкувала більше якостей від Вас чи Вашого чоловіка (вашої дружини)?*» дає можливість визначити **пріоритетність батька чи матері для старшокласників** (див. схему 1), де використовуються такі умовні скорочення: ж (с) – респонденти жіночої статі, що мають синів; ж (д) – респонденти жіночої статі, що мають дочок; ч (с) – респонденти чоловічої статі, що мають синів; ч (д) – респонденти чоловічої статі, що мають дочок.

Схема 1

Характерологічна схожість дитини на батьків

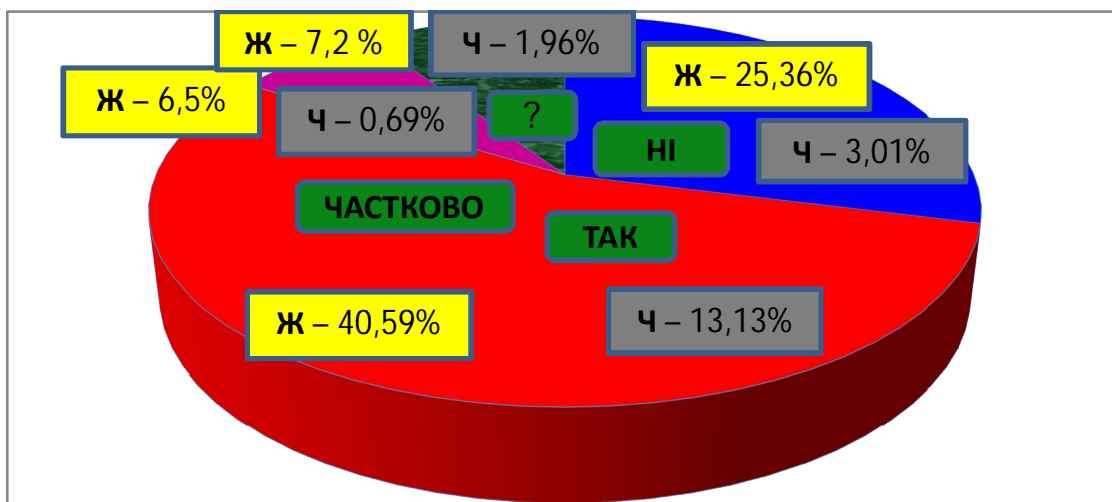
Зі схеми видно, що більшість опитуваних указують на схожість дітей із батьками чоловічої статі, хоча, на думку респондентів жіночої статі, сини виявляють схожість на батьків обох статей. Отже, старшокласники поєднують у собі риси як матері, так і батька, проте більшим пріоритетом для них є особистість батька, образ якого традиційно асоціюється із маскуліністю.

Комфортне самопочуття в сім'ї формує в дитини **бажання**

наслідувати конструктивну схему взаємовідносин статей. Цю думку підтверджують 53,79% респондентів, які стверджувально відповіли на запитання «Чи хотіли б Ви, щоб характер Ваших із чоловіком/дружиною взаємовідносин дитина відтворила у своїй майбутній сім'ї?» (див. діаграму 3). 28,37% досліджуваних не хотіли, щоб подібна ґендерна картина світу була успадкована їхніми дітьми, що може свідчити про відсутність ознак паритетності в родині. Решта батьків або хотіли б бачити часткове відтворення їх стосунків у майбутній родині сина / дочки (6,5% ж і 0,69% ч), або не відповіли на запитання (7,2% ж і 1,96% ч).

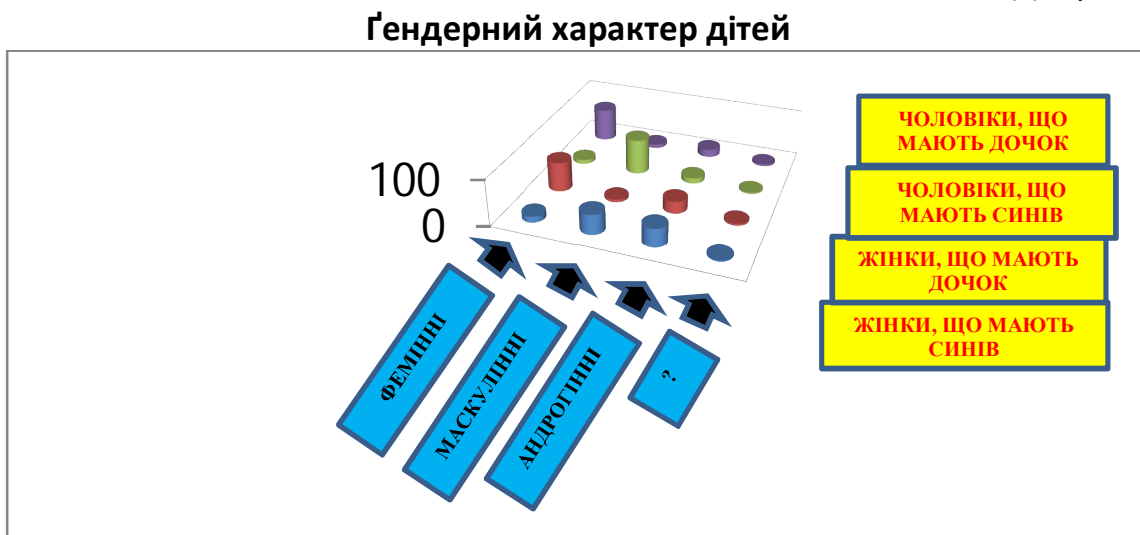
Діаграма 3

Бажання дітей наслідувати сімейну гармонію/ дисгармонію батьків

Кінцевим результатом ґендерного виховання є цілісна андрогінна особистість (тип цілісного «Я», що ефективно проявляє чоловічий та жіночий тип поведінки відповідно до ситуації, характеру постмодерного суспільства з метою досягнення внутрішньої та зовнішньої гармонії). О.Заруба зазначає, що «кожна людина володіє одночасно маскулініними та фемінними рисами, і лише ступінь їх вираженості й особливості поєднання визначають індивідуальність особистості» [3, 12]. Ми спробували визначити **ступінь співвідношення фемінних і маскулініних якостей старшокласників** на основі суб'єктивних думок батьків (див. діаграму 4).

Діаграма 4

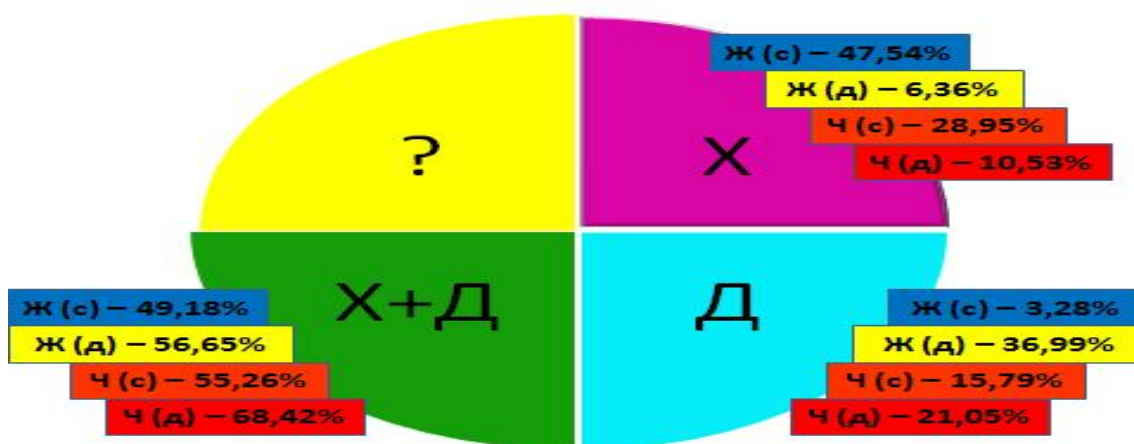

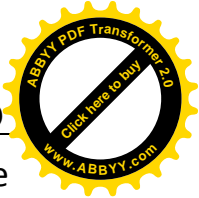
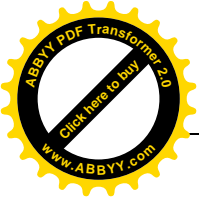
На діаграмі ми можемо побачити, що батьки переважно вказують на домінування маскулінних якостей у хлопців та фемінних – у дівчат, андрогінні властивості оприявлені у представників обох статей. Отже, мислення респондентів позначене стереотипністю, відповідно, не всі батьки розвивають у своїх дітей паритетний характер. Проте «стандарт поведінки молоді часто суперечать сімейним цінностям, що вироблялися й утверджувалися десятиліттями» [1, 55], тому їх гендерна самооцінка може бути іншою.

Однією з умов ефективного розвитку гендерної культури особистості є інтеракція із представниками обох статей. Рівномірне засвоєння різностатевих рольових схем поведінки розвиває навички ефективного функціонування в гендерному макропросторі. Саме тому переважна більшість досліджуваних указала на **спілкування старшокласників із хлопцями і дівчатами** (див. схему 2).

Схема 2

Гендерна комунікація старшокласників

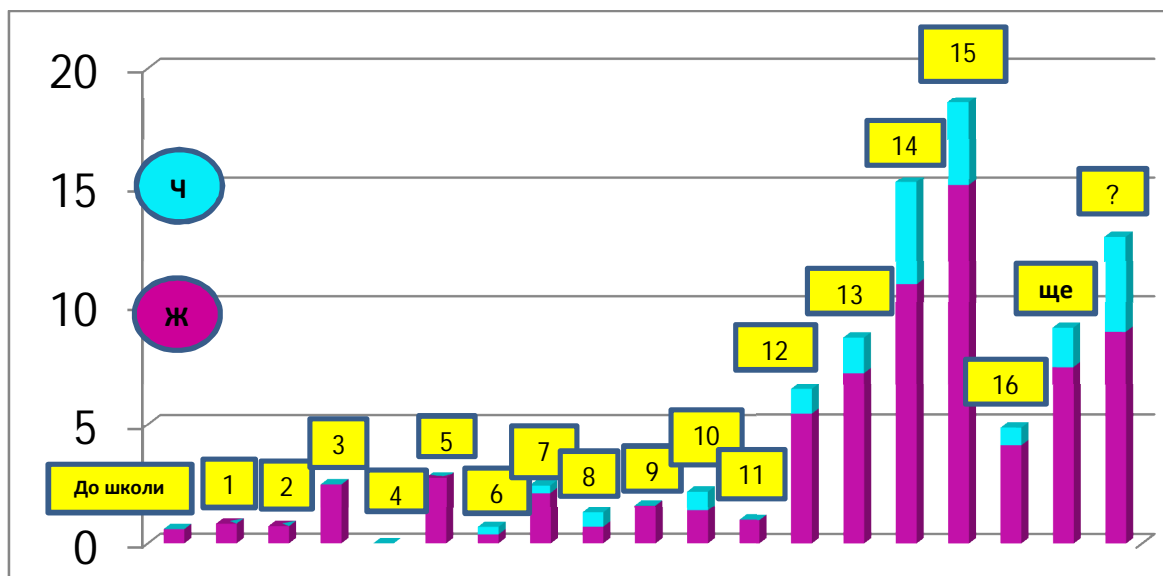

А взаємодія дитини виключно з одностатевим оточенням може призвести до небажаних наслідків, а саме: невміння спілкуватися з представниками протилежної статі, неможливості сформувати андрогенну особистість, розвитку гомосексуалізму тощо.

«Якщо дитина не відчуває щирої любові та прийняття, їй надзвичайно складно ототожнювати себе з батьками та приймати їхні погляди» [4, 93]. Відповідно, вона буде вороже реагувати на кожну батьківську пораду, не буде розкриватися матері чи батьку в повній мірі. Питання анкети «У скільки років Ваша дитина почала говорити про кохання, народження дитини, одруження?» було спрямоване не лише на знання батьків про інтерес своєї дитини до емоційно-чуттєвих і статевих питань, а й на характер відкритості спілкування із сином / дочкою. Аналіз результатів дослідження показує, що більшість дітей ставили батькам подібні запитання в підлітковому віці (у 12-16 р.) (див. діаграму 5).

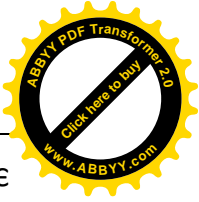
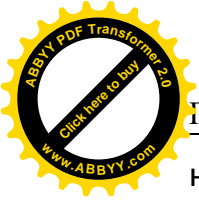
Діаграма 5

Вікова зацікавленість дітей питаннями сексу, кохання, шлюбу

Проте 9,05% респондентів (7,14% ж і 1,64% ч) зазначають, що подібних розмов у них із дітьми ще не було. Тому можемо припустити, що в їх сім'ях відсутня атмосфера повної довіри, за якої між батьками й дітьми немає секретів один від одного. 12,87% утрималися від відповіді, що гіпотетично відносить респондентів до вищезазначеної категорії.

Важливою складовою гендерного виховання є підготовка старшокласника до самостійного дорослого життя. Інформація, що доноситься з вуст батьків, не має містити перекручених фактів, гендерно

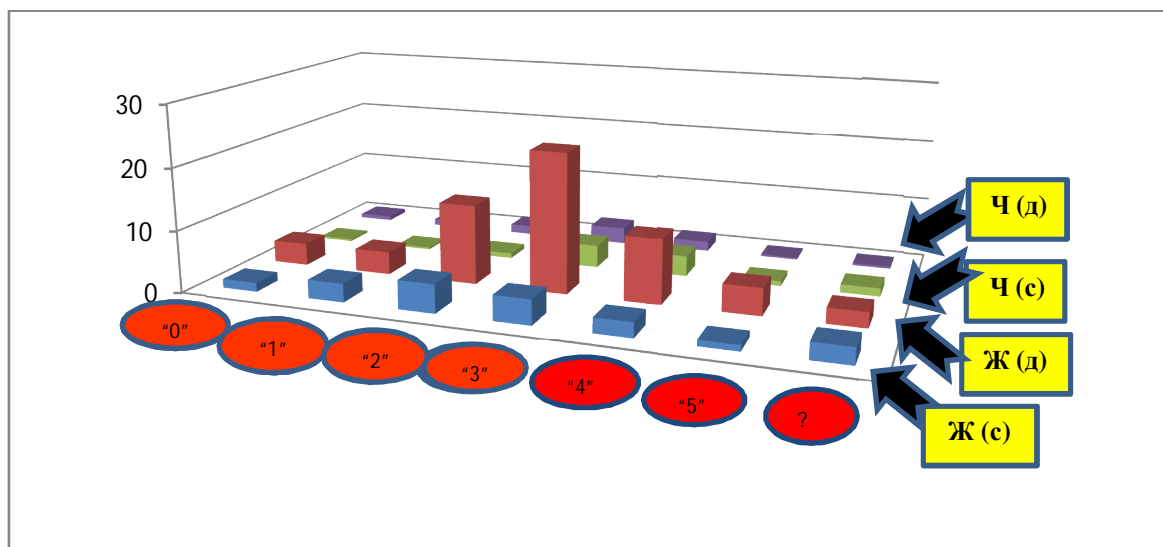

некоректних елементів. Тому найбільш оптимальним варіантом є **апелювання дитини до наукової психолого-педагогічної літератури**. Проте значний відсоток батьків (105 чол.) не змогли дати відповіді на запитання анкети *«Яку наукову, художню літературу, пов'язану з формуванням готовності до самостійного дорослого життя, читає Ваша дитина?»*, тобто вони не цікавляться читацькими інтересами синів / дочок або ж дитина отримує необхідну інформацію з інших джерел (46 досліджуваних (13,69% ж і 15,87 ч) зазначили, що їхні діти не читають ніякої літератури, 1,90% ж, 3,17% ч – різну, 36,12% ж, 15,87% ч – утримались від відповіді. На думку решти досліджуваних, старшокласники знаходять відповіді на актуальні питання юнацького віку у художній літературі (19,01% ж, 33,33% ч), журналах (7,22% ж, 3,17% ч), психології (5,70% ж, 9,52% ч), Інтернеті (2,66% ж, 1,59% ч), енциклопедіях (4,56% ж, 3,17% ч), науковій (2,66% ж, 7,94% ч) та шкільній літературі (2,66% ж, 3,17% ч), газетах (0% ж, 1,59% ч), філософії (0,76% ж, 0% ч), біології (0,76% ж, 0% ч), історії (0,76% ж, 0% ч), життєписах визначних людей (0,38% ж, 0% ч), іноземній літературі (0,38% ж, 0% ч), релігії (0,38% ж, 0% ч), астрономії (0,38% ж, 0% ч) тощо.

Проблема вибору партнера ґендерної комунікації, який би ідеально відповідав потребам і бажанням особистості, актуалізується з раннього дитинства. Проте лише в юнацькому віці первинні фантастичні образи починають переосмислюватися з позиції «дорослого» в рамках життєвого реалізму. Адже саме від адекватного вибору майбутнього (-ої) чоловіка / жінки залежить можливість досягнення ґендерної гармонії. Важливо ще в старшому шкільному віці сформувати навички конструктивної ґендерної інтеракції, потребу в осмисленому раціональному виборі майбутнього шлюбного партнера. Тому одне з питань анкети передбачало визначення **ступеня готовності старшокласників до самостійного дорослого життя** (*«Оцініть готовність Вашої дитини до створення власної родини за 5-бальною шкалою»*). Отримані дані вказують на середній рівень готовності юнаків до цивільного чи офіційного шлюбу (див. діаграму 6).

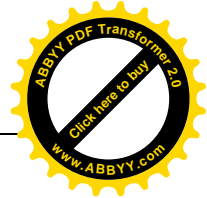
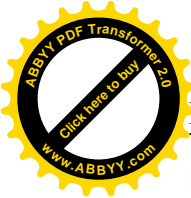
Діаграма 6

Готовність старшокласників до створення сім'ї

Мрії, бажання, ілюзії часто можуть містити незадоволені потреби особистості або ж говорять про дефіцит чогось. На останнє запитання анкети «Якби Ви мали можливість купити неможливе, що б Ви придбали для своєї родини?» більшість респондентів указали на потребу в «здоров'ї» (37,5% ж, 47,73% ч), «щасті» (10,23% ж, 11,36% ч), «житлі» (11,74% ж, 6,82% ч), «взаєморозумінні» (2,27% ж), «благополуччі» (1,89% ж), «фортуни» (1,89% ж), «авто» (1,52% ж), «казковому житті» (1,52% ж), «достатку» (1,14% ж, 2,27% ч), «ПК» (1,14% ж), «музичних інструментах» (1,14% ж), «спокої» (1,14% ж), «повазі» (1,14% ж), «навколосвітній подорожі» (1,14% ж), «вічності» (0,76% ж, 2,27% ч), «острові» (0,76% ж), «любові» (0,76% ж), «нерухомості» (0,39% ж), «відпочинку» (0,39% ж, 4,55% ч), «космічному кораблю» (0,39% ж), «магазині» (0,39% ж), «посаді депутата» (0,39% ж), «ресторані» (0,39% ж), «довголітті» (0,39% ж), «молодості» (0,39% ж), «мудрості» (0,39% ж), «добробуті» (0,39% ж, 2,27% ч), «повноцінній сім'ї» (0,39% ж), «безсмерті» (0,39% ж), «терпінні» (0,39% ж), «стабільності» (0,39% ж), «дитині» (0,39% ж), «упевненості» (0,39% ж), «комунікабельності» (0,39% ж), «іншій країні» (0,39% ж), «злагоді» (4,55% ч), «любові» (4,55% ч), «міцних стосунках» (2,27% ч), «ділянці на Юпітері» (2,27% ч), «дирижаблі» (2,27% ч), «синові» (2,27% ч), «репетиторі» (2,27% ч) тощо. Решта батьків (1,52% ж) зазначили, що в них усе є, 14,02% ж, 43,18% ч не відповіли на запитання.

Із відповідей батьків ми бачимо домінування духовних цінностей над матеріальними. Гіпотетично можемо сказати, що всі зазначені потреби

респондентів є необхідним компонентом для їх сімейної гармонії.

На основі результатів педагогічного дослідження доцільно розробити програму корекційно-розвивального розвитку гендерних взаємовідносин батьків і дітей.

Висновки. Отже, високий рівень сформованості навичок толерантного ставлення до чоловіка / жінки, готовності до самостійного дорослого життя забезпечить егалітарний характер майбутньої сім'ї дитини. Результати анкетування показали, що приблизно 50-60% батьків мають високий рівень гендерної культури, що є однією з умов формування андрогінності старшокласників. Найбільш сприятливими умовами формування паритетної культури учнів є позитивне бачення своєї родини, конструктивні взаємовідносини батьків і дітей, відкритість їх спілкування, безумовна любов, егалітарний характер інтеракції подружжя, бажання батьків передати свій гендерний досвід дітям. Перешкоджають ефективному паритетному вихованню періодичні гендерні конфлікти в сім'ї в присутності дитини, стереотипність характеру, «закритість» інтимних питань у комунікації з дітьми, невідповідність юнацтва до самостійного дорослого життя.

ЛІТЕРАТУРА

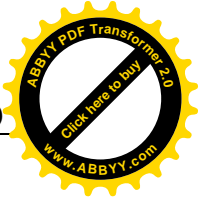
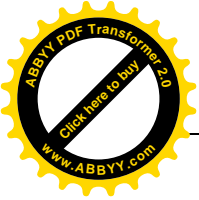
1. Алексеенко Т.Ф. Молода сім'я в сучасному виховному процесі / Тетяна Алексеенко // Педагогіка і психологія. – 1998. – № 4. – С. 53–60.
2. Говорун Т. Гендерна психологія: навч. посібн. / Тамара Говорун, Оксана Кікінеджи. – К. : Академія, 2004. – 308 с.
3. Заруба О.П. Гендерна освіта: данина моді чи необхідне явище демократичного суспільства / Олександр Заруба // Педагогічні обрії. – 2005. – № 3 (27). – С. 10-17.
4. Кемпбелл Р. Як по-справжньому любити свою дитину: Пер. з англ. / Росс Кемпбелл. – Черкаси : Смірна, 2005. – 150 с.
5. Гендерні аспекти усвідомленого батьківства: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Т. В. Говорун, В. П. Кравець, О. М. Кікінежди, О. Б. Кізь. – Т. : навч. кн. – Богдан, 2004. – 143 с.
6. Сухомлинский В. А. Как воспитать настоящего человека (советы воспитателям) / Василь Сухомлинский. – К. : Рад.школа, 1975. – 235 с.

РЕЗЮМЕ

Т. И. Бутурлим. Роль родителей в формировании гендерной культуры старшекласников

В статье рассматривается проблема влияния гендерной интеракции родителей на формирование паритетной культуры старшекласников. Представлены результаты анкетирования, которое проводилось в девяти учреждениях нового типа. Доказано, что высокий уровень приобретения навыков толерантного отношения к мужчине / женщине, готовности к самостоятельной взрослой жизни обеспечит эгалитарный характер в будущей семье ребенка.

Ключевые слова: гендерная культура родителей и старшекласников, анкетирование, семья, безусловная любовь, воспитание, гендерная гармония, гендерные конфликты, гендерный характер.

SUMMARY

T. Buturlym. The role of parents in forming gender culture of young people

The article deals with the problem of the influence of gender interaction of parents on forming parity culture of senior pupils. Here the results of the questionnaire, carried out in nine establishments of a new type are presented. It was proved that a high level of the formation of the skills of tolerant attitude to a man / a woman, readiness for independent adult life would provide gender character of the future child's family.

Key words: gender culture of parents and senior pupils, a questionnaire, a family, unconditional love, upbringing, gender harmony, gender conflicts, gender character.

УДК 371.315.6

С. Е. Генкал

Сумський державний педагогічний
університет ім. А. С. Макаренка

ОРГАНІЗАЦІЯ МОДУЛЬНОГО НАВЧАННЯ У ПРОФІЛЬНИХ КЛАСАХ БІОЛОГІЧНОГО СПРЯМУВАННЯ

У статті досліджено впровадження модульного навчання у профільних класах біологічного спрямування. Розглянуто структуру, дидактичні можливості, форми, методи, засоби модульного навчання біології та умови ефективного його використання.

Ключові слова: модульне навчання, навчальний модуль, комплексна дидактична мета, інтегрована дидактична мета, локальна дидактична мета, навчальний елемент уроку.

Постановка проблеми. У національній програмі «Освіта. Україна XXI століття» зазначається, що основна мета української системи освіти – створити умови для розвитку й самореалізації кожної особистості як громадянина України. Особливої актуальності набуває проблема підготовки учнів до вибору майбутньої професії, розв’язання якої потребує орієнтації на неповторність особистості кожного учня, диференційованого і творчого підходу, відпрацювання нової концепції навчання, здатної суттєво поліпшити якість засвоєння знань і вмінь [5].

Водночас необхідно зосередити увагу на основних недоліках традиційної системи навчання біології у профільних класах, а саме: домінування пояснювально-ілюстративних та репродуктивних методів навчання, комбінованого уроку, нераціональне використання часу на організацію засвоєння учнями знань і практичних дій, недостатня індивідуалізація і диференціація навчання, відсутність методичних підходів, які б забезпечили формування міцної системи знань на уроках біології у профільних класах.

Зазначені проблеми та недоліки біологічної підготовки учнів